

- 1. Inleiding**
- 2. Begrippenlijst**
- 3. Huidige situatie: culturele veld en subsidiëring**
 - 3.1 Omvang
 - 3.2 Financiële ondersteuning door gemeente
 - 3.3 Beleidsgestuurde contractfinanciering
- 4. Cultuur- en kunstbeleid hogere en lagere overheden**
 - 4.1 Cultuurbeleid overheden op hoofdlijnen
 - 4.2 Rijk
 - 4.3 Provincie
 - 4.4 Gemeenten
- 5. Relevante gemeentelijke nota's op andere beleidsterreinen**
- 6. Trends en ontwikkelingen**
 - 6.1 Effect cultuur op economie
 - 6.2 Cultuurparticipatie landelijk
 - 6.3 Ruimtelijke kwaliteit
 - 6.4 Professionalisering en verzakelijking
 - 6.5 Diversiteit en beleving kunst en cultuur
 - 6.6 Demografische ontwikkelingen gemeente Soest
 - 6.7 Vrije tijd
 - 6.8 Besteedbaar inkomen
- 7. Aanbevelingen in de Nota 'Het Soester Cultureel Peil 2008'**
- 8. Uitgangspunten lokaal cultuurbeleid: visie & missie**
 - 8.1 Kader voor visie&missie van gemeentelijk cultuurbeleid
 - 8.2 Wat is 'Cultureel Ondernemerschap' eigenlijk?
- 9. Doelstellingen van toekomstig cultuurbeleid**
 - 9.1 Voorzieningenniveau: culturele infrastructuur
 - 9.2 Subthema Cultuurparticipatie bevorderen
 - 9.3 Subthema Nieuwe samenwerkingsvormen stimuleren op cultureel gebied (cultuurtoerisme)
 - 9.4 Subthema Cultuurhistorische schatten ontsluiten
 - 9.5 Subthema Goede huisvesting voor culturele functies bevorderen
- 10. Cultuureducatie in het onderwijs**
- 11. Beeldende Kunst**
- 12. Letteren/Media: Bibliotheek**
- 13. St. Cultuurplatform Soest: rol als platform**
- 14. Het CultuurPunt Soest**
- 15. De Cultuur- en Publieksprijs Soest**
- 16. Samenvatting: actieplan met prioriteiten, planning en financiële vertaling**

Bijlage 1 Overzicht gemeentelijke uitgaven aan kunst en cultuur (2008; 2009)

Bijlage 2 Relevant gemeentelijke beleid op andere terreinen

Bijlage 3 'Het Soester Cultureel Peil 2008'

Bijlage 4 Samenvatting financiële consequenties cultuurbeleid gemeente Soest 2010-2014

Bijlage 5 Verslag Expertmeeting culturele veld d.d. 26 februari 2009

Bijlage 6 Verslag meeting gemeenteraad Soest d.d. 19 maart 2009

Figuur 1 Ringenmodel voorzieningen

1. Inleiding

Cultuur is de spiegel van onze samenleving. Het is het verhaal dat kunsten, erfgoed en media vertellen over de maatschappij waarin we leven: van theatervoorstellingen tot popconcerten, van schilderijen tot historische gebouwen. Cultuur verbindt mensen, ongeacht hun leeftijd of afkomst. Een toegankelijk gedocumenteerd verleden is daarbij onmisbaar. Ook radio, televisie, kranten, tijdschriften en het internet vervullen een belangrijke rol, als kennisbronnen en opinievormers. Cultuur laat mensen anders naar elkaar kijken, het bevordert wederzijds begrip doordat het aanzet tot dialoog. Cultuur inspireert! Cultuur heeft verschillende verschijningsvormen. Het is veelomvattend. Iedereen interpreteert het woord 'cultuur' op zijn/haar eigen manier. Cultuur staat ook voor identiteit. De aanwezigheid van kunst en cultuur is van wezenlijk belang voor de kwaliteit van de samenleving. Cultuur -in alle soorten en maten- amuseert, verzet zinnen, laat genieten, verlegt grenzen, leert kijken en luisteren, leert onderscheiden, ontspant, informeert, roept herinneringen op, verwondert, schokt en ontroert. Het is een uitingsvorm die in verschillende gedaanten zichtbaar wordt. In onze gemeente is een rijk cultureel aanbod waar ik trots op ben! Er is zowel professionele kunst als amateurkunst. Het wordt in georganiseerd of ongeorganiseerd verband beoefend.

Cultuurbeleid is bij uitstek een middel waarmee de gemeente de eigen identiteit van de lokale gemeenschap tot uitdrukking kan laten komen. Dit met de kanttekening dat het benadrukken van lokale identiteit niet mag leiden tot een verkokering die het zicht op de buitenwereld beneemt en een wij/zij gevoel creëert dat impliciet en onbedoeld andere groepen uitsluit. Het gaat om het gebruiken van wat is en was, voor nu en in de toekomst.

Voor u ligt de Cultuurnota 2010-2014. Hieraan is een startnotitie voorafgegaan. Het centrale thema van het gemeentelijk cultuurbeleid is het bevorderen van cultuurparticipatie onder inwoners én bezoekers van de gemeente.

Wij zoeken als gemeente de samenwerking met het culturele veld. Beiden hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid. Van het veld verwachten wij cultureel ondernemerschap, niet als doel op zich maar als een belangrijke voorwaarde voor meer cultuurbereik. Van de gemeente mag financiële ondersteuning verwacht worden, mits de ontvanger aansluit bij het gemeentelijk cultuurbeleid en de beschikbare middelen toereikend zijn.

Ons cultuurbeleid voor de komende vier jaar is een mix van maatregelen: bestaande én nieuwe gelden worden ingezet om Soest en Soesterberg samen tot een levendige, culturele gemeente te laten zijn waar het prettig wonen én vertoeven is!

Teun Middelkoop
Wethouder Cultuur gemeente Soest

2. Begrippenlijst

Binnen de wereld van de Kunst en Cultuur worden begrippen gehanteerd die niet door iedereen eenduidig worden gebruikt. Voor de onderstaande begrippen is in onderliggende nota hebben wij de meest gangbare uitleg¹ gehanteerd:

Cultuur staat in de meeste ruime betekenis van het woord voor alles wat door menselijk handelen is gemaakt. Een andere omschrijving is: de leefstijl van een samenleving. Deze leefstijl –de vorm, inhoud en geestelijke gerichtheid van menselijk handelen- is niet eenduidig maar veeleer een dynamisch spel van subculturen. Wanneer in beleidstermen over cultuur gesproken wordt, wordt hieronder doorgaans verstaan: de podiumkunsten (muziek, theater en dans), de beeldende kunsten, de film, de audiovisuele media, de bibliotheken, het cultureel erfgoed, de amateurkunst en de kunst- en cultuureducatie.

Cultuureducatie is in beleidstermen van het ministerie van OCW de verzamelnaam voor kunsteducatie, erfgoededucatie en media-educatie.

Kunsteducatie is leren over, door en met kunst. Ook het leren beoordelen, genieten en zelf beoefenen van kunst hoort daarbij. Kunsteducatie omvat de disciplines: beeldende kunst, dans, literatuur, muziek, theater en audiovisuele kunst. Ook toegepaste kunsten en wereldcultuur maken hier onderdeel van uit.

Erfgoed zijn overblijfselen uit het verleden die een samenleving belangrijk vindt om te bewaren en te beschermen.

Erfgoededucatie omvat een breed spectrum aan activiteiten voor allerlei publieksgroepen, die zowel kennis en begrip als beleving van erfgoed tot doel hebben. Bij erfgoed gaat het om: musea, monumenten, de gebouwde omgeving, archieven, archeologie, industrieel en mobiel erfgoed (allerlei historische transportmiddelen), landschap en immaterieel erfgoed (verhalen, uitdrukkingen, ambachten, tradities e.d.). Erfgoededucatie is ook: leren over, door en met erfgoed.

¹ Wijn, C. (2003) Gemeentelijk cultuurbeleid –een handleiding; Cultuureducatie. De kracht van lokaal en provinciaal beleid.

3. Huidige situatie: culturele veld en subsidiëring

3.1 Omvang

Kunst, cultuur en erfgoed kennen ook in onze gemeente verschillende verschijningsvormen. Er is een rijk verenigingsleven en een infrastructuur aan culturele voorzieningen in diverse disciplines. Het valt op dat er vele zangkoren en muziekverenigingen zijn maar ook toneelverenigingen en een historische vereniging. Maar er zijn nog meer verenigingen en stichtingen die aan kunst en cultuur gerelateerd zijn. Soest telt professionele dansscholen en amateurverenigingen op de terreinen folklore en volksdansen. En de gemeente is twee theaters rijk (Cabrio en Idea) en twee musea (Militaire Luchtvaart Museum Soesterberg en Museum Oud Soest). Er is een muziekschool, een kunstuitleen en een bibliotheek. Bovendien zijn binnen de gemeentegrenzen meer dan vijftig individuele (semi)professionele kunstenaars of kunstenaarscollectieven actief. Diverse musici zijn op Soester bodem woonachtig en genieten landelijke- en zelfs wereldwijde bekendheid. Vele culturele evenementen vinden jaarlijks of incidenteel plaats, bijvoorbeeld het Gildefeest, het Cultuurfestival Soest en de KunstRoute Soest. Men hoeft maar de database met culturele adressen van het CultuurPunt Soest en de ledenlijst van het Cultuurplatform Soest in te zien om een indruk te krijgen van de grote omvang van het aantal culturele organisaties en verenigingen. Het platform heeft ruim honderd leden waaronder culturele organisaties en kunstenaars. Kortom, een rijk cultureel leven waar wij trots op zijn!

3.2 Financiële ondersteuning gemeente

Wij hebben in de afgelopen jaren grote en kleine subsidies verleend aan diverse culturele instellingen, verenigingen, stichtingen, zowel aan professionele kunst- en cultuuruitingen als aan amateurkunst. Zo heeft ongeveer de helft van de dertig Soester koren subsidie nodig voor de kosten van een dirigent, instructeur of regisseur en voor huisvestingskosten. Ook wordt er gebruik gemaakt van het gemeentelijk fonds voor de aanschaf van muziekinstrumenten. Doorgaans werden structurele subsidies jaarlijks met een inflatiepercentage verhoogd. Naast dit alles kent Soest twee budgetten voor incidentele subsidies, te weten 'Kleine culturele voorzieningen', en 'Maatschappelijk cultureel belang'. Deze budgetten zijn bedoeld voor resp. samenwerkingsprojecten van twee of meer lokale culturele instellingen, en voor het incidenteel ondersteunen van culturele activiteiten in de gemeente. De beleidsregels voor incidentele subsidies werden onlangs versoepeld om administratieve rompslomp te verminderen.

Soest zet daarnaast gelden in voor cultuureducatie onder de jeugd zoals het jongerenpaspoort, het cultuurprogramma onder schooltijd (PO en VO) en talent ontwikkeling zoals 'Soestvrijstaal' (podiumbattle). Tenslotte geven wij ook geld uit aan (onderhoud van) beeldende kunst.

Zie bijlage 1 voor een overzicht van alle gemeentelijke uitgaven op het gebied van kunst- en cultuur (in 2007 en 2008).

3.3 Beleidsgestuurde contractfinanciering

Veel structurele subsidies zijn historisch gegroeid. Met als doel de lokale culturele infrastructuur in stand te houden. Het directe gevolg van de onderzoeksresultaten van de raadscommissie "Treft Subsidie Doel" is de invoering van beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF) op termijn. Daarmee willen wij bij de grotere subsidies meer op beleidsdoelen en resultaten gaan sturen. De gemeente wordt daarbij gezien als opdrachtgever die inkoopt. De lokale overheid geeft aan wat zij met haar subsidie wil bereiken en welk maatschappelijk effect beoogd wordt. Het is aan het veld aan te geven hoe. De welzijnsinstelling Stichting Balans was daarvoor de pilot. Voor cultuur zijn het de muziekschool en Idea die de eerste stappen richting BCF in 2010 respectievelijk 2011 gaan zetten. De uitkomsten daarvan zijn nu nog onbekend.

Voor de muziekschool geldt dat gemeenteraad voor 2012 een forse vermindering van de subsidie voorziet. Via het traject van beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF) zal in de komende jaren besloten worden met welk doel wij de resterende subsidie gaan inzetten.

4. Cultuur- en kunstbeleid hogere en lagere overheden

4.1 Cultuurbeleid overheden op hoofdlijnen²

De overheid voert cultuurbeleid op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. De overheden voeren elk een autonoom beleid, dat door onderlinge samenwerking en afspraken op elkaar wordt afgestemd. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) bepaalt de hoofdlijnen van het cultuurbeleid. Daarnaast verdeelt de minister, samen met de landelijke cultuurfondsen, de subsidies voor (grote) cultuurinstellingen. De Raad voor Cultuur adviseert de regering over algemeen beleid en regelgeving en over concrete beslissingen zoals de vierjaarlijkse landelijke subsidies.

Taakverdeling

De landelijke, provinciale en lokale overheden hebben verschillende verantwoordelijkheden in het cultuurbeleid. De taakverdeling tussen de drie overheden is vastgelegd op basis van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (1993). Voor het cultuureducatiebeleid is die verdeling als volgt:

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor uitvoerende activiteiten op het gebied van cultuureducatie

De provincies verzorgen de ondersteuning hiervan (de directe steunfunctie)

Het Rijk richt zich op de indirecte steunfunctie, ontwikkeling en experiment

4.2 Rijk

In haar advies *Innoveren, participeren!* noemt de Raad voor Cultuur de kennis van cultuur en de deelname daaraan geen luxe of vrijetijdsbesteding, maar een maatschappelijke noodzaak voor het goed functioneren van de samenleving. De Raad vindt dat de vorming van 'culturele burgers' het hoofddoel van het overheidsbeleid moet worden. Culturele burgers die:

- cognitief en sociaal-emotioneel goed zijn ontwikkeld;
- soepel omgaan met de veelheid aan talen en culturen om hen heen;
- moeiteloos hun weg weten te vinden in onze informatiemaatschappij.

Ook het kabinet heeft duidelijke ambities uitgesproken op het gebied van cultuur. Het beschouwt een brede culturele basis als een voorwaarde voor de ontplooiing van talent. In zijn nota *Kunst van Leven* introduceert minister Plasterk hiertoe het 10-puntenplan cultuurparticipatie. Ook via de lijn van de brede scholen kiest het rijk voor het versterken van de positie van cultuur. Het nieuwe Fonds voor Cultuurparticipatie is één van de instrumenten om tot uitvoering te komen. Provincie en gemeenten richten zich al vele jaren actief op het vergroten van cultuurbereik en het stimuleren van cultuurparticipatie.

Sinds 1996 is vooral cultuureducatie een belangrijk onderdeel van het landelijke cultuurbeleid. Met het project *Cultuur en School* (1996) kreeg cultuureducatie een vaste plaats in het rijksbeleid. Volgens de landelijke overheid is cultuureducatie essentieel voor de ontwikkeling van jongeren. 'Zij brengt jongeren in contact met onderliggende waarden in de samenleving, historische lijnen en leert ze om kunst te waarderen en te beoordelen', aldus het regeerakkoord van het huidige kabinet.

In de notitie *Kunst van leven, hoofdlijnen cultuurbeleid* (2007) van de minister van OCW, Ronald Plasterk, speelt cultuureducatie ook een belangrijke rol. Met name in de beleidsplannen voor cultuurparticipatie en talentontwikkeling. Cultuur en School behoudt na 2008 haar prominente plaats.

Landelijke projecten

Het Rijk subsidieert tot 2009 de landelijke ondersteuningsstructuur voor de amateurkunst en grootschalige projecten als *Actieplan Cultuurbereik* en *Cultuur en School*. De doelstelling van Actieplan Cultuurbereik is om meer mensen, als toeschouwer én als deelnemer, in contact te brengen met cultuur. Het project Cultuur en School tracht cultuureducatie een vaste plaats te geven in het onderwijs. In beide projecten werkt het ministerie van OCW samen met de provincies en dertig grote gemeenten. Vanaf 2009 volgt het *Fonds voor Cultuurparticipatie* het Actieplan Cultuurbereik op. Het richt zich op de terreinen amateurkunst, cultuureducatie en volkscultuur, alsmede op de doelstellingen vernieuwing, diversiteit en verankering. Soest zal via de provincie Utrecht waar mogelijk een beroep op dit fonds gaan doen.

4.3 Provincie

Naast de landelijke afspraken, zoals vastgelegd in de cultuurconvenanten, voeren de provincies een eigen cultuurbeleid. Het provinciale cultuureducatiebeleid is hoofdzakelijk gericht op ondersteuning van de regionale culturele infrastructuur. De provincies begeleiden en subsidiëren de provinciale instellingen voor kunst en cultuur zoals Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht.

² Zie www.cultuurnetwerk.nl

Cultuureducatie speerpunt

In de meeste provinciale plannen voor 2005-2008 was cultuureducatie één van de speerpunten van het beleid. Provincies beschouwen cultuureducatie als een belangrijk instrument om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor een brede laag van de bevolking. Ook levert cultuureducatie een bijdrage aan sociaal beleid, zoals het bevorderen van volwaardige deelname aan de samenleving. In de huidige Cultuurnota 2009-2012³ onderscheidt de provincie Utrecht drie beleidsprogramma's. Soest zal waar mogelijk een beroep gaan doen op de bijhorende subsidiemogelijkheden:

- Programma Utrechtse Schatkamer. Doel: cultuurhistorische schatten beter beleefbaar en toegankelijk maken voor een breed publiek. Onder schatten worden niet alleen documenten, voorwerpen en afbeeldingen in musea en archieven bedoeld. Ook gebouwen en structuren in het landschap, als ook tradities, gebruiken en verhalen in de provincie worden bedoeld.
- Programma Cultuur en Economie. Doel: het stimuleren van een creatief klimaat in de Utrechtse regio en het beter benutten van de kracht van de culturele sector voor economische bedrijvigheid. Het programma richt zich op gemeenten, creatieve bedrijven, culturele instellingen, midden/kleinbedrijf, onderwijsinstellingen, afgestudeerden van vakopleidingen, en het reguliere bedrijfsleven.
- Programma Cultuur en Ruimte. Doel: het slagvaardig samenwerken aan kwaliteit en duurzaamheid van de Utrechtse leefomgeving waarbij cultureel erfgoed behouden wordt. Daarin is een belangrijke rol weggelegd voor cultuurhistorie, beeldende kunst en vormgeving. Het streven is dat de verschillende functies in het landelijk gebied zoals landbouw, natuurbeheer, cultuurhistorie en recreatie en toerisme in onderlinge harmonie hun bijdrage leveren. Het programma moet nog nader worden uitgewerkt. Het bestaande provinciale Actieprogramma Vitaal Platteland, en de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) zijn hiervoor bouwstenen.

Jeugd en jongeren vormen samen een belangrijke doelgroep voor het provinciale beleid. De provincie zet zich in om de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en culturele instellingen te versterken. Cultuureducatie moet zowel binnenschools als buitenschools een sterke en structurele positie verwerven. De doelstelling van de provincie voor podiumkunsten is een zo divers en groot mogelijk deel van de bevolking kennis laten maken met kwalitatief goede en verscheiden voorstellingen, uitvoeringen en evenementen op het gebied van (jeugd/jongeren)theater, dans, muziek en film. Op het samenbrengen van vraag en aanbod. En een extra accent op talentontwikkeling en innovatie.

4.4 Gemeente

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om deelname aan kunst en cultuur voor alle burgers mogelijk te maken. Gemeenten creëren randvoorwaarden voor deelname aan cultuur, zowel actief als receptief. Op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid hebben de gemeenten tot taak om die voorzieningen te financieren die zij voor hun culturele infrastructuur noodzakelijk achten. De eigen beleidsruimte is daarin groot. De gemeenten bepalen zelf hoe groot de ambitie op cultureel gebied is. Het kan daarbij aansluiten op provinciaal en landelijk beleid.

Ringenmodel

Om gemeenten houvast te geven bij het formuleren van cultuurbeleid, is een zogenaamd ringenmodel ontwikkeld. Dit model deelt de culturele voorzieningen en het bijbehorend cultuurbeleid op in drie ringen, gerelateerd aan het inwonersaantal. Zie voor het Ringenmodel het schema zoals weergegeven in figuur 1. In hoofdstuk 9.1 komt het lokale voorzieningenniveau aan bod.

Rol lokale overheid in eigen cultuurbeleid

De mogelijke rollen die de gemeente daarbij op zich kan nemen zijn divers en afhankelijk van het onderwerp. Voorop staat dat hoe dan ook de samenwerking tussen gemeente en het culturele veld onontbeerlijk is: het *samen* doen. De gemeente en culturele organisaties zijn elkaars partner, en niet partijen die tegenover elkaar staan. Gemeenschappelijke doelen levert door krachtenbundeling voor iedereen het meeste op. Het is zaak dat wij als gemeente onze ambities duidelijk omschrijven en het culturele veld uitdagen bij te dragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Wij moeten daarin een duidelijke rol kiezen. Mogelijke rollen van de gemeente zijn: initiator; facilitator; stimulator; beslisser; en/of entrepreneur. In de laatst genoemde rol is de gemeente op zoek naar verbetering en vernieuwing en zet daartoe acties in gang. Brengt partijen bij elkaar en verdeelt taken. In deze nota zal bij elke beleidsvoornemen de rol van de gemeente nader worden aangeduid.

³ Provincie Utrecht, Cultuur is Kracht. Cultuurnota 2009-2012.

5. Relevante gemeentelijke nota's op andere beleidsterreinen

In de volgende nota's raakt cultuurbeleid aan sociaal-economisch-, toeristisch en vrijwilligersbeleid:

- Sociaal economisch beleidsplan 2008-2015, Soest ... groei in balans
- Nota verblijfsrecreatie gemeente Soest, oktober 2008
- Toeristisch-recreatieve Visie. Toeristisch Platform, oktober 2008
- Nota Vrijwilligersbeleid
- Beleidsplan WMO Soest 2008-2011

In bijlage 2 wordt een samenvatting gegeven van de inhoud van genoemde relevante nota's.

6. Trends en ontwikkelingen

De onderstaande opsomming geeft een indruk van trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de vraag en het aanbod op cultureel gebied maar is niet uitputtend:

6.1 Effect cultuur op economie

Cultuur en creativiteit zijn van groot belang voor de moderne kenniseconomie. In 2005 werkten er meer dan 230.000 mensen in de creatieve sector. De groei van de werkgelegenheid is er bovendien bovengemiddeld. Naar internationale maatstaven is in Nederland creatief talent volop aanwezig. Een behoorlijk cultureel voorzieningsniveau heeft ook indirecte economische effecten: het draagt bij aan de aantrekkelijkheid van steden voor toeristen en voor de (toekomstige) creatieve klasse als managers, ingenieurs, ondernemers en professionals. Op die manier draagt cultuur bij aan economische groei en werkgelegenheid. Uit de effectrapportage voor Utrecht Culturele Hoofdstad van Europa⁴ blijkt dat hieruit met name veel positieve economische effecten worden verwacht op werkgelegenheid en vastgoedwaarde.

6.2 Cultuurparticipatie landelijk⁵

Volgens Kunstfactor (Sectorinstituut voor de Amateurkunst)⁶ nemen landelijk 5,5 miljoen mensen van 6 jaar en ouder aan één of meer vormen van amateurkunst deel. Het gaat daarbij vooral om de disciplines audiovisuele- en beeldende kunst, direct gevolgd door dans en in mindere mate om schrijven en theater. Bijna een kwart van alle amateurkunst wordt beoefend door jongeren van 6 t/m 14 jaar, het overgrote deel van de beoefenaars is dus de leeftijdsgroep 15 t/m ca. 80 jaar. Jongeren kiezen vooral voor muziek, gevolgd door dans, beeldende kunst en audiovisueel, en in mindere mate voor theater en schrijven. Er treedt een verschuiving op van discipline op latere leeftijd. Waar jongeren eerst zich vooral bezig houden met muziek en dans, wordt dat minder als men volwassen wordt maar de disciplines audiovisueel en beeldende kunst vinden daarentegen meer aftrek. Het aandeel in de bezoekersaantallen voor het gesubsidieerde aanbod (amateur- en professioneel) is landelijk van 18% in 2002 teruggelopen naar 11% in 2005. Dat is uiteraard een gemiddelde. De gemiddelde terugloop in cultuurafname is duidelijk te zien in het aandeel Nederlanders dat wel eens een boek leest. Dat is van 48% in 1980 naar 31% gedaald in 2000. Kort gezegd, de belangstelling voor traditionele kunsten lijkt stil te staan, die voor populaire muziek is sterk in opkomst. Nieuw is de zogenaamde 'lifestyle cultuur' en de aandacht voor het gebruiksgemak: cultuur wordt meer een 'commodity' en 'bite-sized' aangeboden. Cultuur gaat steeds meer het gebouw uit, en presenteert zich op andere plekken en op andere manieren. Er ontstaan nieuwe vormen van cultuur en (mede daardoor) neemt het aanbod toe. Landelijk is de trend méér festivals, méér zomerprogrammering en meer losse en speciale momenten. Ongeveer 5% van de autochtone bevolking maakt nooit gebruik van het reguliere culturele aanbod. Het cultuurbereik onder inwoners met een niet-westerse afkomst is veel lager: bijna 25% is er niet mee bekend.⁷ Het gemiddelde opleidingsniveau van Nederlanders is toegenomen maar de cultuurdeelname is niet evenredig gegroeid.

6.3 Ruimtelijke kwaliteit

Culturele planologie is de verzamelnaam voor acties vanuit het cultuurbeleid op de

⁴ Effectrapportage Utrecht Culturele Hoofdstad, ABF cultuur, mei 2008

⁵ AK OK! Amateurkunst in Cijfers, Kunstfactor Sectorinstituut voor de Amateurkunst, mei 2007

⁶ AK OK! Amateurkunst in Cijfers, Kunstfactor Sectorinstituut voor de Amateurkunst, mei 2007

⁷ Cijfers op het Congres 'Cultureel Ondernemerschap' georganiseerd door Cultureel Organisatiebureau Facta d.d. 1 oktober 2008 gepresenteerd.

ruimtelijke ordening, die zijn bedoeld om ruimtelijke veranderingsprocessen te laten profiteren van de lokale geschiedenis van gebouwen, steden en landschappen. Ook kunnen ruimtelijke ontwerp-opgaven cultureel worden verrijkt door het versterken van de inbreng van architectuur, cultuurhistorie en kunsten. De laatste tijd treden provincies bij ruimtelijke ontwikkelingen steeds meer stimulerend en sturend op en nemen daarbij cultuurhistorie en (de mede daardoor bepaalde) belevingskwaliteit als uitgangspunt.

6.4 Professionalisering en verzakelijking

De culturele sector kenmerkt zich de laatste jaren door een toenemende professionalisering en verzakelijking. In opdracht van de rijksoverheid bogen verschillende commissies zich over kansen en richtlijnen. Zo is de 'Code Cultural Governance' opgesteld die het kader vormt voor goed, verantwoord en transparant bestuur en toezicht in de culturele sector. De code is ontstaan uit het besef dat met goed bestuur betere resultaten worden geboekt, zowel artistiek als zakelijk. De Commissie Cultuurprofijt pleit in haar advies *Meer Draagvlak voor Cultuur*⁸ nadrukkelijk voor het professionaliseren van cultureel ondernemerschap en draagt hiervoor een set beleidsinstrumenten aan. Dit betreft onder meer het maken van afspraken over eigen inkomsten, het opbouwen van eigen vermogen, het vergroten van eigen inkomsten uit niet-publieke gelden, het opbouwen van strategische allianties (met onder meer de publieke omroep) en het oprichten van een publiekprivate investeringsmaatschappij.

6.5 Diversiteit en beleving

Met de term diversiteit wordt steeds meer aandacht gevraagd voor de pluriformiteit van de huidige samenleving. Het gaat niet alleen om bevolkingsgroepen met (in het verleden) een andere etnische of culturele achtergrond, maar om de grote verscheidenheid van achtergrond, educatie, interesse en betrokkenheid van mensen. Deze diversiteit vraagt om een goed beeld van de doelgroep en een gerichte benadering van die doelgroep, ook binnen de cultuursector. In het dagelijks leven en in het bijzonder in de vrije tijd is de belevingscomponent enorm toegenomen.

6.6 Demografische ontwikkelingen gemeente Soest

De Soester bevolking vergrijst langzaam. Het percentage jeugd in onze gemeente daalt licht (ontgroening). Het aandeel van de bevolkingsgroep 30 t/m 44 jaar neemt relatief gezien sterk af. Daarentegen neemt het aandeel ouderen toe (vergrijzing). De gemeente Soest wordt langzaam ouder (en grijzer). De verwachting is dat in de toekomst 1 op de 3 inwoners van onze gemeente 55 jaar of ouder is.

6.7 Vrije tijd

De hoeveelheid vrije tijd is weliswaar in de afgelopen decennia gemiddeld per persoon toegenomen, de druk op de vrije tijd is tegelijkertijd óók verhoogd. Zo is er een stijgende arbeidsparticipatie, vooral in deeltijd bij vrouwen. Daardoor is er meer druk op de vrije tijd gekomen. En er vinden gemiddeld meer activiteiten plaats in de vrije tijd. Een toename van concurrerend aanbod zoals pretparken, skihellingen, koopzondagen e.d. maakt bovendien de keuzevrijheid in aanbod groter.⁹

6.8 Besteedbaar inkomen

Volgens het Centraal Planbureau¹⁰ is de koopkracht in de afgelopen tien jaar per huishouden gemiddeld gestegen met 0,64% ten opzichte van het jaar ervoor (in de periode 1999-2008). Behalve in de jaren 2003, 2005 en 2008, in die jaren is de gemiddelde koopkracht per huishouden gedaald of gelijk gebleven vergeleken met het jaar ervoor. De meeste recente voorspelling van het CPB is voor 2 jaar, voor 2009 en 2010: een gemiddelde stijging van koopkracht per huishouden van 1,75% en respectievelijk 0,25%.

⁸ Meer Draagvlak voor cultuur, Commissie Cultuurprofijt, januari 2008

⁹ Diverse rapporten van het Sociaal en Cultureel Planbureau zoals Cultuur tussen Competentie en Competitie; Het Bereik van het Verleden; Cultuurminnaars en Cultuurmijders

¹⁰ CPB-reeks bijlage 5: Consumptie, inkomen en vermogens van huishoudens, Centraal Planbureau.

7. Aanbevelingen in de Nota 'Het Soester Cultureel Peil 2008'

Aanbevelingen "Het Soester Cultureel Peil"

In september 2008 heeft het platform het gemeentebestuur aanbevelingen gedaan in de vorm van een nota (zie bijlage 3). Daartoe heeft het platform in 2007 en 2008 de eigen achterban geraadpleegd, ruim honderd deelnemers. De hoofdpunten uit deze nota:

Accommodaties

In de beleving van het platform is een onafhankelijk advies over de technische staat van culturele accommodaties gewenst. Het platform draagt een aantal verbeteringen aan die variëren van het aanbrengen van een tochtsluis tot het bevorderen een betere toegankelijkheid van gebouwen e.d. Daarnaast zou er behoefte zijn aan betaalbare atelierruimte en expositieruimte voor aankomende en gevestigde kunstenaars, bij voorkeur in een verzamelgebouw. En voor optredens en uitvoeringen wordt een uitbreiding van betaalbare en geschikte locaties noodzakelijk geacht met aandacht voor akoestiek, podiumverlichting, verwarming e.d. Zo is de raadszaal geschikt te maken voor feestelijke uitvoeringen, door het verbeteren van de akoestiek en het plaatsen van een piano e.d.

Gemeentelijke reactie:

In het nieuwe gemeentelijke cultuurbeleid zullen wij open blijven staan voor aanvragen om investeringssubsidie ter verbetering van culturele accommodaties. Hetzelfde geldt voor verzoeken aan de gemeente om gebouwen te herbestemmen voor culturele functies zoals tentoonstellingsruimte en atelierruimte.

Subsidiemogelijkheden en ondersteuning door de gemeente

De deelnemers aan het platform verwachten van de gemeente een aanjagend cultuurbeleid met duidelijke prioriteiten. Het culturele veld zou niet voldoende op de hoogte zijn van de subsidiemogelijkheden bij de gemeente.

Volgens het platform is meer financiële en structurele ondersteuning voor bestaande culturele activiteiten van gemeente gewenst, als ook voor nieuwe initiatieven. Verder wordt door het platform aangeraden de '1%-regeling beeldende kunst in de openbare ruimte' voort te zetten. Recent is door de gemeenteraad besloten de bestaande kunstcommissie op te heffen.

Gemeentelijke reactie:

Alle informatie over subsidies is op de gemeentelijke website te vinden. Wij zien het als een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. De gemeente moet ervoor zorgen dat de gegeven informatie helder is, en het culturele veld kan zich meer actief opstellen in het zoeken naar informatie.

Bestaande gemeentelijke budgetten voor incidentele subsidies worden door het culturele veld niet volledig benut. Zo is in 2008 slechts de helft van het budget voor incidentele subsidie bestemd voor culturele activiteiten en evenementen, aangevraagd (en uitgegeven).

Bij grote gemeentelijke bouwprojecten zal telkens overwogen worden 1% van het bedrag dat nodig voor het bouw- en woningrijp maken van de grond, beschikbaar te laten komen voor nieuwe opdrachten voor beeldende kunst in de openbare ruimte. Een adhoc in te stellen kunstcommissie zal de opdrachtverlening begeleiden.

Het advies van het platform om een structureel calamiteitenfonds (garantstelling) in te stellen, hebben wij als één van de maatregelen in het nieuwe gemeentelijk cultuurbeleid overgenomen.

Rolverdeling

Het is de deelnemers aan het platform niet altijd duidelijk wat de rolverdeling tussen de cultuurambtenaar van de gemeente- de cultuurconsulent van het CultuurPunt Soest- de ambtenaar met portefeuille Kunst- stichting Cultuurplatform Soest- stichting Cultuurfestival Soest- en de VVV Soest, is. Ook wordt een grotere rol van de cultuurconsulent bij de bijeenkomst voor nieuwkomers van de gemeente gewenst.

Gemeentelijke reactie:

Bovenstaande constatering over de onduidelijke rolverdeling tussen verschillende partijen wordt door de gemeente enigszins herkend. Het zwaartepunt van deze onduidelijkheid is vermoedelijk vooral gelegen in de rolverdeling tussen cultuurconsulent en Cultuurplatform Soest. Dat de ambtenaren van de gemeente zich alleen met beleid bezig houden, en niet met de uitvoering van activiteiten, is vrij makkelijk uit te leggen. Lastiger ligt het bij de rolverdeling van de cultuurconsulent en Cultuurplatform Soest. In hoofdstuk 13 en 14 van onderliggend document is dit onderwerp onderdeel van nieuw gemeentelijk cultuurbeleid.

Cultuurparticipatie

Volgens de deelnemers van het platform is het voor het culturele veld in het algemeen lastig aanwas van nieuwe leden te realiseren (vooral jonge leden). Er liggen volgens hen kansen om nog meer nadruk in het gemeentebestuur te leggen teneinde jongeren te bereiken.

Gemeentelijke reactie:

Bovengenoemde aanbeveling is als onderdeel van doelgroepenbeleid in het nieuwe gemeentelijke cultuurbeleid overgenomen.

Cultuurprijs

Aanbevolen wordt de criteria gemeentelijke Cultuur- en Publieksprijs te heroverwegen.

Gemeentelijke reactie:

Dit onderwerp komt als onderdeel van specifiek doelgroepenbeleid in het nieuwe gemeentelijke cultuurbeleid terug.

Nieuwe samenwerkingsvormen

Er wordt door het platform meer aandacht gevraagd voor het historisch erfgoed in de gemeente en het realiseren van nieuwe samenwerkingsvormen bijv. tussen de Historische Vereniging en VVV Soest .

Gemeentelijke reactie:

Het onderwerp 'cultureel erfgoed' maakt inmiddels structureel deel uit van cultuureducatie in het primair onderwijs, oftewel het cultuurprogramma onder schooltijd. Het stimuleren van cultuurtoerisme was al in diverse gemeentelijke beleidsnota's als speerpunt benoemd (zie hoofdstuk 5) maar is nu ook als maatregel in het nieuwe gemeentelijke cultuurbeleid opgenomen.

Eigen voornemens culturele veld

- Flyer/brochure maken voor een toekomstige Soester atelierroute (inmiddels met behulp van o.a. gemeentelijk subsidie voor 'Kunstlint in de Lente' in 2008 gerealiseerd).
- Het Cultuurplatform wil een denktank voor kunstpromotie oprichten.
- Het culturele veld heeft het voornemen zelf stappen te doen richting cultureel ondernemerschap.
- Het Cultuurplatform wil de communicatie richting de eigen achterban verbeteren.

8. Uitgangspunten lokaal cultuurbeleid: visie & missie

8.1 Kader voor visie&missie cultuurbeleid

Wij hopen met ons kunst- en cultuurbeleid dat inwoners en bezoekers meer “in contact met cultuur” worden gebracht. Cultuur draagt ertoe bij dat mensen een bepaalde plaats verkiezen boven een andere, om te wonen, te recreëren of een bedrijf te vestigen. Kunst- en cultuurbeleid beperken zich dus niet tot kunst om dé kunst, maar beïnvloeden in belangrijke mate zaken als economie, toerisme, recreatie, onderwijs etc. Het is van groot belang dat inwoners en recreanten zich thuis voelen in de plaats/gemeente waar zij wonen, recreëren. Daarom willen wij ons sterk maken voor het ontwikkelen en in stand houden van culturele waarden. Wat nu gesloten is of lijkt, willen we toegankelijk maken. De historie van cultureel erfgoed zoals monumenten en landschap, tot leven brengen. Mogelijkheden aanbieden om actief of passief aan diverse vormen van cultuur mee te doen en een podium te maken waar alle facetten van kunst en cultuur zich kunnen manifesteren. Het beleven van kunst en cultuur is eigenlijk een reis door de tijd, door verleden, heden en toekomst. De ene keer prikkelend tot nadenken, de andere keer momenten van troost en ontspanning, van plezier, bewondering en schoonheid biedend. De gemeente dient zich niet inhoudelijk met kunst – en cultuur te bemoeien door een strak gemeentelijk beleid. Een te strakke regie leidt al snel tot vervlakking en het niet durven nemen van risico's. Het publiek (de bevolking) bepaalt in het democratisch besluitvormingsproces mede het gemeentelijk beleid. Immers culturaanbod wat aansluit bij de behoefte floreert. De rol van de gemeente is die voorwaarden te scheppen waardoor kunst en cultuur kan (blijven) floreren en cultuurparticipatie toeneemt. Het gaat dan niet zozeer om subsidies of regelgeving, maar om onze medewerking en partnerschap met het culturele veld. De vrijheid, de ruimte en de rust die de gemeente biedt kan leiden tot een broedplaats voor kunst en cultuur. Daar staat natuurlijk iets tegenover. Wij vragen **cultureel ondernemerschap** van het veld en daarmee bij te dragen aan de gemeentelijke doelstellingen. Dat vereist dat men rekening houdt met trends in consumentengedrag oftewel inzicht in de behoefte van de consument, en inzicht in de omvang van doelgroepen. Ook afstemming en samenwerking binnen het culturele veld zelf zijn noodzakelijk. Niet minder belangrijk is het zoeken naar afstemming onderling en naar nieuwe samenwerkingsvormen bijvoorbeeld met het bedrijfsleven binnen de recreatieve en toeristische sector. Slim ondernemerschap vereist naast creativiteit dus ook zakelijkheid. Wij zullen het cultureel ondernemerschap ondersteunen. Bijvoorbeeld in het subsidiëren van deskundigheidsbevordering aan bijvoorbeeld vrijwilligers in het culturele veld. Zoals cursussen over het bouwen van een website en het voeren van een goede PR. Het culturele veld leunt immers sterk op de inzet van vele vrijwilligers. Ook professionals in de lokale culturele sector zijn gebaat bij een verdere professionalisering.

Het bovenstaande kader leidt tot de volgende **Missie**:

Lokale kunst, cultuur en cultureel erfgoed zorgen voor een levendige culturele gemeente. Inspiratie, beleving, individuele ontplooiing, overdracht van waarden en tradities, cultuurdeelname, talentontwikkeling, economische impulsen, een actief verenigingsleven, leefbaarheid en sociale samenhang, en zoveel meer: de gemeente Soest voert een actief cultuurbeleid dat erop is gericht jong en oud in contact te brengen (en te houden) met kunst en cultuur.

Uit deze missie volgt de volgende **Visie**:

De gemeente Soest vindt dat cultuur een belangrijke bijdrage levert aan een aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat in Soest en Soesterberg. Het belang van cultuur voor de samenleving is dat het mensen ontwikkelt én samenbindt. Iedereen moet de kans en gelegenheid krijgen te participeren. Daarom benoemt de gemeente speciale doelgroepen die nu op het gebied van cultuurparticipatie een achterstand kennen. Het is geen gemeentelijke taak uitvoerend bezig te zijn en zelf culturele activiteiten te organiseren, noch met de operationele inhoud ervan zich bezig te houden. Dat is aan het culturele veld zelf en daarin hebben wij vertrouwen. Wij willen investeren in behoud en uitbouw van de lokale culturele infrastructuur. Concreet betekent dit ondersteuning van het culturele veld bij haar culturele ondernemerschap. Wij werken mee aan een gunstig cultureel klimaat.

Op basis van de bovenstaande missie en visie is het centrale thema in het cultuurbeleid van de gemeente '**Cultureel ondernemerschap is een belangrijke voorwaarde voor meer cultuurparticipatie**', of anders gezegd:

Cultureel ondernemerschap als middel stimuleren om te komen tot meer maatschappelijk draagvlak voor cultuur (cultuurparticipatie).

8.2 Wat is cultureel ondernemerschap eigenlijk?

Kenmerken cultureel ondernemerschap:

- De economische kracht en zelfstandigheid van kunstenaars en culturele instellingen e.d. bevorderen door het stimuleren van de ondernemersgeest.
- Het overbruggen van verschillen tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde instellingen
- Bevorderen van cultuur als economische factor.
- Instellingen/verenigingen beter toerusten op de maatschappij van vandaag
- Versterken eigen inkomsten
- Creëren van draagvlak voor cultuur

Kort gezegd heeft het te maken met 2 belangrijke aspecten namelijk **inkomsten genereren** en **publieksbereik**. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat veel instellingen, verenigingen etc. een nog grotere voortgang kunnen boeken met de eigen inkomsten. En het bereik van kunst- en cultuur onder allochtonen, lagere inkomensklassen en jongeren is relatief laag.

Onze gemeente wordt gekenmerkt door een gevarieerd en uitgebreid verenigingsleven naast het aanbod van allerlei grotere en kleinere gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde instellingen, zowel professioneel als amateurkunst, zowel georganiseerd als niet-georganiseerd. Voor alle aanbieders is cultureel ondernemerschap relevant. Ook amateurkunstbeoefening kan alleen voortbestaan als het (zij het op beperkte schaal) aan cultureel ondernemerschap doet, ook daar is een sluitende begroting nodig.

Het is daarom van belang samen met het culturele veld de voorwaarden voor cultureel ondernemerschap te benoemen. Wat is nodig voor cultureel ondernemerschap? (niet uitputtend)

1. samenwerking binnen het cultureel veld (voordeel: uitwisseling kennis en ervaring, het opdoen van nieuwe ideeën, zo mogelijk delen van elkaars faciliteiten);
2. goede accommodaties bijv. voor uitvoeringen (goede akoestiek; verwarmd in winter; aansprekende en betaalbare locatie voor uitvoering; tentoonstellingsruimte; betaalbare atelierruimte etc.)
3. financieel gezonde organisatie (het opbouwen van een risicoreserve en eigen vermogen om 'speelruimte' te hebben voor cultureel ondernemerschap en met aanbod te kunnen experimenteren, gemeentelijk calamiteitenfonds, gemeentelijk huurcompensatiefonds etc.).
4. vasthouden van de eigen vrijwilligers, de spil van veel cultureel organisaties (ondersteuning vrijwilligers; waardering en erkenning etc..)
5. verregaande professionalisering (kwalitatief aanbod etc)
6. publieksbereik vergroten en zodoende inkomsten te genereren als ook maatschappelijk draagvlak voor het eigen aanbod (voorwaarden als goede PR; herkenbaarheid aanbieder; bereikbaarheid; aansluiten bij vraag; gezamenlijke brochure kunst- en cultuuraanbod etc.)
7. zo min mogelijk administratieve rompslomp en bureaucratie (herijking subsidiesystematiek gemeente etc).
8. etc.

9. Doelstellingen van toekomstig cultuurbeleid

9.1 Gewenste voorzieningenniveau: culturele infrastructuur

Volgens het zogenaamde 'ringenmodel van Wijn'¹¹ heeft iedere gemeente tenminste de volgende basisvoorzieningen (zie figuur 1):

- Incidentele filmvertoningen (discipline film);
- lokale radio-omroep en een openbare bibliotheek (discipline media en letteren);
- monumenten, een oudheidskamer, archieven en archeologie (discipline cultureel erfgoed);
- architectuur, vormgeving openbare ruimte en tentoonstellingsruimte (discipline beeldende kunst en bouwkunst);
- cultuureducatie in het primair- en voortgezet onderwijs (discipline amateurkunst en kunsteducatie);
- uitvoeringen voor de jeugd, kamermuziek en oefenruimten (discipline podiumkunsten).

In onze gemeente zijn bovenstaande culturele basisvoorzieningen aanwezig, behalve **tentoonstellingsruimte** van formaat (er zijn wel kleinere tentoonstellingsruimten). Ook op het terrein van **cultuureducatie onder de jeugd** liggen kansen voor gemeentelijk cultuurbeleid.

Middelgrote gemeenten (30.000 tot 90.000 inwoners) hebben gewoonlijk naast de bovenstaande basisvoorzieningen tenminste:

- kleinere filmvertoners;
- een multifunctionele accommodatie;
- een jazz/poppodium;
- een instituut voor kunsteducatie, een percentageregeling, kunstuitleen en aankoopfonds;
- een natuur- of (cultuur)historisch museum;
- en literaire activiteiten.

Geconstateerd kan worden dat ook de bovenstaande voorzieningen grotendeels in onze gemeente aanwezig zijn. Daarmee komt de situatie in onze gemeente behoorlijk overeen met het ringenmodel aan gebruikelijke culturele voorzieningen. Zo vertonen Stichting Idea en Vereniging Artishock op structurele basis films. En zijn in het gebouw van Stichting Idea de bibliotheek, de kunstuitleen, het theater, het centrum voor kunsteducatie en het CultuurPunt Soest ondergebracht. De lokale muziekschool maakt ook deel uit van de lokale kunsteducatie. Artishock heeft een jazz/poppodium en ook in het theater van Idea vinden activiteiten op dit terrein plaats. Naast de bibliotheek bestaat de Stichting Literaire Activiteiten (SLAS) die een scala van literaire activiteiten coördineert. Lokaal is er een **aankoopfonds voor nieuwe beeldende kunst** maar deze is onvoldoende gevuld. Hetzelfde geldt voor het onderhoudsfonds voor kunst in de openbare ruimte. Er vindt nauwelijks **regulier onderhoud aan kunstwerken** plaats als gevolg van een ontoereikend budget. Herstel vindt voornamelijk alleen ad hoc plaats, vaak na een schademelding. Op het terrein van beeldende kunst liggen dus –op basis van het ringenmodel- kansen voor gemeentelijk cultuurbeleid.

9.2 Subthema Cultuurparticipatie bevorderen

Doelstelling:

Het bevorderen van cultuurparticipatie van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Verwachte resultaat:

Inwoners en bezoekers van de gemeente hebben gelijke toegang tot aanbod op het gebied van kunst- en cultuur.

Beoogd maatschappelijk effect:

Inwoners en bezoekers van de gemeente ervaren de lokale culturele omgeving als een levendig en prettig verblijfsklimaat, en doen mee aan kunst- en cultuur.

Rol gemeente:

De gemeente heeft de rol van stimulator/beslisser via haar subsidiebeleid en benoemt specifieke (nieuwe) doelgroepen en stimuleert innovatie en vernieuwing van het aanbod. Ook heeft de gemeente de rol van facilitator (ruimte, apparatuur etc. ter beschikking stellen aan het culturele veld).

Rol culturele veld:

Dragen als culturele ondernemers bij aan de specifieke doelen van het cultuurbeleid van de gemeente.

¹¹ Zie www.cultuurnetwerk.nl

Maatregel:

- **Instandhouding van de bestaande culturele infrastructuur** door handhaving van het huidige budget voor structurele- en incidentele subsidies aan het culturele veld, aan zowel professionele organisaties als aan amateurkunstbeoefening.
- De gemeente benoemt **specifieke doelgroepen**: de jeugd t/m 18 jaar en groepen met lage inkomens. Culturele aanbieders wordt gestimuleerd nieuw aanbod te ontwikkelen voor de jeugd t/m 18 jaar (vooral voor 13 t/m 16 jarigen) via voorwaarden in de subsidieovereenkomsten.
- Het culturele veld wordt via voorwaarden in de subsidieovereenkomsten aangespoord **lesgeldreductie** aan te bieden en daarover goede voorlichting te geven.
- Een subsidie uit bestaande middelen wordt ingevoerd om te stimuleren dat nieuw **voorschools- en naschools cultureel aanbod** in wijken wordt ontwikkeld, eventueel in combinatie met sport (zie hoofdstuk cultuureducatie).
- **Voortzetting pilot Cultuurprogramma in PO** onder schooltijd vanaf 2010, mits de evaluatie positief is (zie hoofdstuk cultuureducatie).
- **Soestvrijstaal** (podiumavonden voor jongeren) inbedden in de lokale culturele infrastructuur. Na 2009 voortzetten, mits de co-financiering met o.a. provincie wordt voortgezet. Doel: talentontwikkeling steeds meer een begrip laten worden in de komende 3 jaar.
- Als door efficiënt en effectief gebruik van het voorschot aan structurele gemeentelijke subsidie een culturele instelling een positief saldo als resultaat oplevert, dan wordt dit door de gemeente beloond. Het positief saldo mag na afrekening door betreffende culturele instelling besteed worden aan het bereiken van **nieuwe doelgroepen**. Het positieve saldo mag overigens niet het gevolg zijn van het (deels) niet uitvoeren van doeleinden waarvoor de reguliere subsidie destijds door de gemeente is verleend.
- Culturele aanbieders kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een nieuw **gemeentelijk cultuurgarantiefonds** voor durfkapitaal. Het culturele veld durft nu nauwelijks te experimenteren met bijzonder aanbod uit angst verlies te draaien. Aanbieders wordt door inzet van dit fonds tijd gegund bijzonder aanbod te laten bekijken zodat uiteindelijk nieuwe doelgroepen bereikt worden. het fonds is bedoeld om evt. financieel verlies in het 1^e jaar van experimenteel nieuw aanbod op te vangen. Nadere voorwaarden zullen worden opgesteld (zoals maximumbedrag per aanvraag e.d.)
- De gemeente zet, mits de evaluatie begin 2010 daar aanleiding voor geeft, van het **Jeugdcultuurfonds Soest** en de naschoolse culturele activiteiten in de achterstandswijk **Smitsveen** in 2010 e.v. voort (inzet Aboutalebarmoedegelden).
- De gemeente werkt de **'100-stoelenregeling'** verder uit op basis van de uitkomst van de pilot met het Kamerkoor Tourdion die plaatsvond in februari 2009. De gemeente kocht toen ca. 100 entreekaarten in om te verdelen onder vrijwilligers en mantelzorgers (als blijk van waardering); aan cliënten van de Voedselbank; aan mensen in een (dreigend) sociaal isolement e.d. Het hoofddoel van deze regeling is voldoende publiek bij optredens te krijgen.

Randvoorwaarde:

- Voor nieuwe subsidievormen geldt dat de gemeente de randvoorwaarden benoemt en de beleidsregels van de Algemene subsidieverordening Soest binnen de mogelijkheden van de Awb zo nodig aanpast. Nieuwe subsidiemogelijkheden worden op de gebruikelijke manier publiek bekend gemaakt

Meetinstrumenten:

- In de subsidievoorwaarden (beschikkingen) worden kengetallen t.a.v. de te bereiken specifieke doelgroepen benoemd.
- Jaar- of activiteitenverslagen van de subsidieontvangers.
- Het Jeugdcultuurfonds levert kengetallen aan (aantal aanvragen; aantal kinderen; leeftijd; aantal gehonoreerde en niet-gehonoreerde aanmeldingen e.d.).

Financiële consequentie:

- Huidige budgetten voor structurele subsidies voor professionele- en amateurkunstbeoefening instandhouden
- Huidige budget voor incidentele subsidies voor culturele samenwerkingsprojecten jaarlijks instandhouden (budget Stimulering culturele activiteiten)
- Huidige budget Maatschappelijke cultureel belang vanaf 2010 halveren tot € 15.000,- per jaar. Dit budget blijvend bestemmen voor incidentele subsidies voor lokale culturele activiteiten en evenementen.
- De andere helft van het budget Maatschappelijke cultureel belang ad € 15.000,- inzetten als nieuwe subsidie specifiek voor verder uitbouw van voor- en naschools cultureel aanbod in

wijken (zie hoofdstuk Cultuureducatie in het onderwijs). Jaarlijks reserveren

- Van het huidige budget 'Samenwerking onderwijs en organisaties' van totaal € 30.000,- jaarlijks een deel inzetten voor het Cultuurprogramma in het PO: € 24.000,- in 2010 e.v. (zie hoofdstuk Cultuureducatie in het onderwijs)
- Soestvrijstaal voortzetten na 2009: jaarlijks € 18.000,- voor maximaal 3 jaar.
- Instellen van een nieuw cultuurgarantiefonds voor experimenteren met nieuw aanbod ad € 10.000,- per jaar. Dit fonds instellen als pilot voor 2 jaar (2010 en 2011) en daarna evalueren over evt. voorzetting.
- Voornemen het Jeugdcultuurfonds Soest o.b.v. evaluatie (begin 2010) voor te zetten: jaarlijks minimaal € 16.500,- vanaf 2010 e.v. het zelfde geldt voor de naschoolse culturele activiteiten in Smitsveen: jaarlijks minimaal € 18.000,- (beide inzet Aboutalebgeden)
- Voornemen de 100-stoelenregeling -o.b.v. evaluatie in 2009-voor te zetten. Voor 2009 is reeds eenmalig € 5.000,- gereserveerd in de begroting. Het voorstel is daarna, vanaf 2010 e.v. jaarlijks € 5.000,- te reserveren.

Specifieke acties gemeente en tijdspad:

In 2009:

- bekendmaken van het Jeugdcultuurfonds Soest. Evaluatie begin 2010.
- uitwerken voorwaarden 100-stoelenregeling

In 2010:

- uitwerken voorwaarden subsidie uitbouw voor- en naschools cultureel aanbod
- uitwerken voorwaarden cultuurgarantiefonds voor 2 jaar (2010 en 2011). Evaluatie eind 2011.

9.3 Subthema Nieuwe samenwerkingvormen stimuleren op cultureel gebied (cultuurtoerisme)

Onze gemeente zal het (nieuwe) nationale Defensiemuseum op haar grondgebied krijgen. Feitelijk gaat het om de samenvoeging van het Legermuseum (nu in Delft) en het Militaire Luchtvaart Museum Soesterberg. Beide musea zullen daartoe verplaatst worden naar het terrein van de vliegbasis Soesterberg. De planvorming voor een gezamenlijke huisvesting van beide musea wordt momenteel ontwikkeld en maakt deel uit van het totale plan voor de herinrichting van de vliegbasis Soesterberg. Museum Oud Soest is gehuisvest in het St. Jozefgebouw in Soest.

Doelstelling:

Het bevorderen van recreatie en toerisme op het gebied van cultuur, kunst en erfgoed.

Verwacht resultaat:

De cultuurparticipatie aan activiteiten op het gebied van cultuur, kunst en erfgoed is toegenomen.

Beoogd maatschappelijk effect:

De gemeente Soest bouwt een positief imago op bij eigen inwoners en in de regio als het gaat om recreatie en toerisme op het gebied van cultuur, kunst en erfgoed.

Rol gemeente:

Facilitator die de vergaderingen van het Toeristisch Platform ondersteunt (indien gewenst). Als beslisser door de voorgenomen doelstellingen en bijhorende acties en projecten van het Toeristisch Platform inhoudelijk te onderschrijven en in de toekomst eventuele financiële consequenties hiervan voor de gemeente in overweging te nemen.

Rol cultureel veld:

Het culturele veld zorgt ervoor dat bij het Toeristisch Platform haar belangen bekend zijn, via het Cultuurplatform Soest.

Maatregel:

Aan het Toeristisch Platform voorstellen de cultuurambtenaar namens de gemeente aan één van haar werkgroepen deel te laten nemen (in de rol van meedenken).

Meetinstrumenten:

O.a. Toename van het aantal cultureel arrangementen die horeca cq. recreatieondernemers i.s.m. met het culturele veld ontwikkelen.

Financiële consequenties:

PM

Acties en tijdsfad:

T/m 2014

9.4 Subthema Cultuurhistorische schatten ontsluiten

Doelstelling:

Toegankelijkheid bevorderen van de collectie van Museum Oud Soest waaronder historische bronnen en materialen.

Verwachte resultaat:

Digitale toegang tot de collectie van Museum Oud Soest voor het grote publiek ontwikkelen.

Beoogd maatschappelijk effect:

Het grote publiek maakt digitaal kennis met erfgoed en weet het te waarderen.

Rol gemeente:

Initiator door als gemeente in gesprek te gaan met Museum Oud Soest en de provincie. De gemeente gaat een inspanningsverplichting aan voor het initiëren van een verkennend gesprek.

Rol culturele veld:

Museum Oud Soest is bereid na te denken over de mogelijkheid van digitale toegankelijkheid van haar collectie.

Maatregel:

De gemeente initieert een gesprek met betrokkenen en de provincie om de mogelijkheden van publieksvriendelijke digitalisering van de collectie van Museum Oud Soest, te verkennen.

Financiële consequentie:

PM

Actie en tijdsfad:

2010-2014

9.5 Subthema Goede huisvesting van culturele functies bevorderen

Doelstelling:

Bevorderen dat culturele organisaties beschikken over huisvesting in een redelijk/goede bouwtechnische staat, en stimuleren dat gebouwen geschikt zijn (en blijven) cq. worden voor culturele functies.

Verwachte resultaat:

- Meer gebouwen met culturele functies zijn in een redelijk/goede bouwtechnische staat.
- Meer (delen van) leegstaande gebouwen krijgen bij herbestemming een culturele functie (bijv. tentoonstellingsruimte; atelierruimte).

Beoogd maatschappelijk effect:

Het grote publiek komt in aanraking met kunst/cultuur in een prettige verblijfomgeving, zowel tijdens repetities en cursussen e.d. als tijdens optredens en uitvoeringen.

Rol gemeente:

Beslisser als het gaat om evt. toekenning investeringssubsidie t.b.v. verbetering accommodaties. Beslisser en/of stimulator als het gaat om herbestemming van (delen van) gebouwen. Stimulator als het gaat om de uitvoering van de Regeling Huurcompensatie (betaalbare locaties voor optredens).

Rol culturele veld:

Als culturele ondernemers gelden voor investeringen aan gebouwen (of omstandigheden in gebouwen verbeteren zoals geluidsapparatuur e.d.) niet alleen bij gemeente aanvragen maar ook bij derden zoals fondsen, bedrijfsleven e.d.

Maatregel:

- In de afweging om leegstaande gebouwen (of delen daarvan) te herbestemmen wordt een culturele functie (atelierruimte; tentoonstellingsruimte e.d.) als nieuwe bestemming meegenomen. De gemeente heeft hierin een proactieve opstelling.
- De Regeling Huurcompensatiefonds in 2009 inhoudelijk verder uitwerken en in overleg treden met uitbaters over het toepassen van huurdifferentiatie.

Financiële consequentie:

Regeling Huurcompensatiefonds: In de begroting is hiervoor reeds v.a. 2009 jaarlijks € 2.500,- gereserveerd.

Actie en tijdsplan:

2010-2014

10. Cultuureducatie in het onderwijs

“Culturele vorming is meer dan ooit van belang, nu kinderen en jongeren opgroeien in een maatschappij die zich kenmerkt door enerzijds een culturele overvloed en anderzijds een cultureel tekort. (...) Door kinderen en jongeren op jonge leeftijd te laten kennismaken met kunst, erfgoed en media leren zij ontdekken wat cultuur betekent voor henzelf en de maatschappij”. Deze constatering komt uit het gezamenlijk advies “Onderwijs in Cultuur” van de Onderwijsraad en de Raad voor Cultuur. Cultuureducatie is onontbeerlijk voor de kennis en de persoonlijkheidsvorming van kinderen en jongeren en hun voorbereiding op een snel veranderende samenleving. Zo beaamt de minister van OCW.

Van de andere kant biedt het culturele instellingen de mogelijkheid nieuw publiek te bereiken en hun grote belang zichtbaar te maken voor het maatschappelijk leven. Daarnaast wordt steeds meer onderkend dat cultuureducatie kan bijdragen aan sociale binding en onderling cultureel begrip.¹²

Binnenschools aanbod

Lokaal wordt sinds enige jaren door het primair onderwijs het Kunstmenu afgenomen. Het betreft een aanbod van (landelijke) professionele voorstellingen zoals theater en dans onder schooltijd. Hier doen zes scholen aan mee. Ieder schooljaar krijgt de leerling een voorstelling te zien. Het aanbod is ontwikkeld door het provinciale Kunst Centraal. Op de bewuste scholen zijn cultuurcoördinatoren aangesteld die beleidsplannen voor inbedding van culturele vorming in het onderwijsprogramma voor de eigen school hebben opgesteld. Deze coördinatoren zijn tevens gesprekspartners voor Kunst Centraal over het door de school gewenste aanbod. Daartoe is het Scholen Netwerk Soest, een werkgroep van cultuurcoördinatoren opgericht.

Sinds schoolseizoen 2008-2009 doen bijna alle scholen (18 totaal) ook mee aan het Cultuurprogramma Soest/Soesterberg. Deze pilot biedt een programma met voornamelijk lokaal aanbod op het gebied van dans, theater, literatuur, erfgoed e.d. Alle leerlingen komen tijdens hun schoolloopbaan onder schooltijd in aanraking diverse disciplines. Bij beide programma's betreft het cofinanciering waaraan zowel de scholen, gemeente en de provincie meebetalen. Een werkgroep van culturele aanbieders en het onderwijs onder leiding van Kunst Centraal stemt de vraag van de scholen en het aanbod vanuit het lokale culturele veld op elkaar af. Na schoolseizoen 2009-2010 vindt een evaluatie plaats en op basis daarvan besluitvorming over evt. voorzetting na 2010.

De Egelantier heeft als Kunstmagneetschool een eigen programma voor kunst- en cultuureducatie en doet daarom (vooralsnog) niet mee aan het Kunstmenu en het Cultuurprogramma. Een klein aantal scholen neemt op eigen initiatief extra aanbod van lokale aanbieders tegen betaling af. Hier betalen wij niet aan mee.

Het Voortgezet Onderwijs werkt eveneens met Kunst Centraal, en met een beperkt aantal lokale culturele instellingen. Het gaat om afname van de Culturdagen als ook BAVO (Basisvorming), onder schooltijd. Het betreft de invulling van de vakken CKV-VMBO en CKV1 voor resp. 3 VMBO en 4 Havo/4. Ook hier is sprake van cofinanciering tussen het Griflandcollege, de gemeente en de provincie. Daarnaast krijgen leerlingen die voor het vak Culturele Vorming kiezen de CJP (Cultureel Jongeren Pas) waarmee zij klassikaal diverse culturele activiteiten kunnen doen als invulling voor reguliere kunstvakken maar ook voor culturele activiteiten die gekoppeld zijn aan vakken als geschiedenis, biologie of aardrijkskunde en voor vakoverstijgende projecten. Wij betalen jaarlijks mee aan de CJP. Daarnaast krijgen alle leerlingen een zogenaamde 'cultuurkaart', een creditcard ter waarde van € 15,- uitgedeeld waarmee men korting kan krijgen op de entreekosten van diverse culturele activiteiten. Alle CKV'ers krijgen van het VSBfonds €10,- extra op hun Cultuurkaart. Die €10,- mogen de CKV'ers helemaal zelf uitgeven en kunnen dus niet klassikaal door een docent worden besteed.

Buitenschools aanbod

Vanaf het voorjaar 2009 zijn op 3 scholen in het primair onderwijs in Smitsveen naschoolse culturele activiteiten van start gegaan (Aboutalebgeden). Drie lokale cultureel aanbieders hebben in opdracht van de gemeente aanbod voor een jaar ontwikkeld. Het doel is dat alle kinderen met leeftijdsgenoten aan cultuur kunnen doen. De raad heeft hiervoor een deel van de extra armoedegelden ingezet. Na een jaar vindt een evaluatie plaats en op basis daarvan besluitvorming over evt. voorzetting vanaf 2010.

¹²De Kunstconnectie/VKV en de Stichting Erfgoed Actueel, in samenwerking met de VNG en het Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen (2006). Cultuureducatie. De Kracht van Lokaal en Provinciaal Beleid.

Gemeentelijke visie op cultuureducatie

De rijkdom en diversiteit van het lokale culturele aanbod is iets waar we trots op mogen zijn en waar iedereen deel aan moeten kunnen hebben. Dat onderstreept het belang van cultuureducatie. Het onderwijs speelt een cruciale rol bij de kennismaking met het omvangrijke cultuuraanbod. Scholen zorgen voor ontsluiting van basiskennis over kunst en cultuur, maar benutten deze ook als onderdeel van de leeromgeving. Evenzeer is educatie, zowel van de jeugd als van volwassenen, een zaak van culturele instellingen; niet iets extra's maar deel van hun kerntaak. Het streven is een doorgaande leerlijn, van basisschool tot en met de middelbare school, die door stapeling leidt tot een brede blik op verschillende aspecten van kunst, erfgoed en media. Binnenschools aangewakkerde belangstelling voor cultuur moet buitenschools een voortzetting kunnen vinden.

Kans

Het schoolprogramma in het primair onderwijs zit behoorlijk vol. De kansen liggen in uitbouw van voorschools- en naschools cultureel aanbod in zowel het primair- als in het voortgezet onderwijs, eventueel in combinatie met sport. Een goede afstemming qua aanbod is van belang om een doorgaande leerlijn vast te houden. Wellicht is samenwerking met de BSO mogelijk, mits ouders/verzorgers meebetalen.

Doelstelling:

Meer jeugd t/m 18 jaar komt na schooltijd in aanraking met kunst- en cultuur.

Verwachte resultaat:

Voorschoolse- en naschoolse culturele activiteiten op scholen zijn uitgebreid (en evt. BSO).

Beoogd maatschappelijk effect:

De jeugd leert ontdekken wat cultuur voor hen zelf betekent en voor de maatschappij zoals ontwikkeling van de eigen identiteit en individuele ontplooiing; sociale cohesie; binding en betrokkenheid met de maatschappij en directe omgeving e.d.

Rol gemeente:

Facilitator door (nieuwe) netwerken van scholen en culturele aanbieders (en evt. BSO) opzetten om te komen tot voorschools- en naschools aanbod. Stimulator door subsidie aan culturele organisaties of scholen te verlenen. De gemeente stelt de randvoorwaarden op, het onderwijs en het culturele veld voeren het uit.

Rol culturele veld:

Deelnemen aan (nieuwe) netwerken. Ontwikkeling en organisatie (w.o. coördinatie en planning) van voorschools- en naschools aanbod als één van de eigen kerntaken. Bereidheid tot samenwerking met andere culturele aanbieders, en met het onderwijs (en evt. BSO).

Rol onderwijs (en evt. BSO):

Deelnemen aan (nieuwe) netwerken. Geeft eigen behoefte in aanbod aan. Neemt voorschools- en naschools aanbod af. Faciliteert door bijv. eigen gebouw ter beschikking te stellen. Stemt zelf taken rond organisatie af met culturele aanbieders. Is bereid ouders te betrekken om participatie van kinderen te bevorderen.

Maatregel:

- Het Cultuurprogramma PO na de pilot vanaf 2010 voortzetten mits op basis van de evaluatie met de scholen over voortzetting positief wordt besloten.
- Het bedrag € 15.000,- inzetten als jaarlijkse subsidie voor nieuw voorschools- of naschools aanbod in het PO en VO, ieder jaar elk moment beschikbaar.
- De informatie over het aanvragen van deze nieuwe vorm van subsidie zal via publicatie in het gemeentelijk kader van lokale kranten worden gegeven en op de gemeentelijke website worden geplaatst.
- De beleidsregels van de Algemene subsidieverordening Soest worden zo nodig aangepast.

Financiële consequentie:

- Het Budget 'Samenwerking onderwijs en organisaties' is totaal € 30.000,- per jaar. Een groot deel van dit budget ad € 24.000,- jaarlijks bestemmen voor voortzetting van het Cultuurprogramma PO (onder schooltijd) na 2010. De huidige pilot van 2 jaar wordt hieruit betaald;

- De helft van het budget Maatschappelijke cultureel belang ad € 15.000,- jaarlijks reserveren als subsidie voor meer voor- en naschools cultureel aanbod in het PO en VO.¹³

Tijdspad:

Voorbereiding en ingang in 2009/2010. Jaarlijks, gedurende het hele jaar aan te vragen. Afhandeling aanvragen subsidie door cultuurambtenaar.

¹³ In 2007 en 2008 is van het budget Maatschappelijk cultureel belang 2/3 resp. de helft van het budget werkelijk uitgegeven.

11. Beeldende Kunst

De Kunstroute Soest vindt jaarlijks plaats. Dit betreft een spannende alliantie tussen bedrijven en kunstenaars. Kunstenaars exposeren in bedrijfsgebouwen. Een recent uitgegeven beeldenfietsroute voert langs 34 kunstwerken in de openbare ruimte in Soest, en 15 kunstwerken in Soesterberg. Kortgeleden vond 'Kunstlint in de Lente' plaats, een samenwerkingsproject van lokale kunstenaars met het Cultuurplatform Soest. Het betreft een meerdaagse open atelierroute waaraan circa 100 kunstenaars deelnamen. Het gemiddeld aantal bezoekers was 150 per atelier, met uitschieters van meer dan 500 per dag.

Zoals gezegd willen wij in ons cultuurbeleid meer aandacht besteden aan beeldende kunst. Op het gebied van expositiemogelijkheden, beeldende kunst opdrachten (voortzetting 1%-regeling gemeentelijke projecten), en het onderhoudsfonds e.d. liggen kansen. Het doel van cultuurbeleid op dit gebied is beeldende kunst meer toegankelijk te maken voor het (grote) publiek. Ook trekken wij meer geld uit voor onderhoud van bestaande autonome kunstwerken in de openbare ruimte. Verval betekent kapitaalvernietiging. Wij zullen daarnaast de atelierroute 'Kunstlint in de Lente' jaarlijks een kleine subsidie verlenen, die in enkele jaren wordt afgebouwd. Het doel daarvan is het initiatief te laten bekijken en tegelijk het cultureel ondernemerschap van kunstenaars te stimuleren.

Doelstelling:

In het cultuurbeleid van de gemeente meer aandacht geven aan beeldende kunst.

Verwachte resultaat:

Beeldende kunst wordt meer toegankelijk voor het grote publiek, vooral kunstwerken van lokale kunstenaars.

Beoogd maatschappelijk effect:

Het grote publiek weet lokale beeldende kunst- en vormgeving te waarderen.

Rol gemeente:

Stimulator door subsidie te verlenen voor initiatieven, uit bestaande budgetten.
Facilitator door openbare ruimtes in het gemeentehuis ter beschikking te stellen, voor vergaderingen en culturele uitvoeringen e.d.

Rol culturele veld:

Kunstenaars nemen zelf initiatieven voor projecten evt. in samenwerking met het Cultuurplatform Soest en/of cultuurconsulent e.d.

Maatregel:

- Nagaan in hoeverre kunstwerken die zich in het gemeentehuis bevinden (incl. depot) geïnventariseerd zijn (tenminste naam kunstenaar; titel kunstwerk; datum vervaardiging; huidige staat e.d.).
- Nagaan in hoeverre kunstwerken in de openbare ruimte geïnventariseerd zijn (tenminste naam kunstenaar; titel kunstwerk; datum vervaardiging; huidige staat e.d.).
- Onderzoeken of er exposities in het gemeentehuis mogelijk zijn, bijv. van kunst uit het eigen depot en/of in samenwerking met het Kunstencentrum van Idea en/of lokale kunstenaars.
- Onderzoek doen naar de akoestische omstandigheden van de raadszaal teneinde deze ruimte meer geschikt te maken voor feestelijke optredens.
- Voorzetting van de 1%-regeling bij gemeentelijke (nieuw)bouwprojecten. Instellen van een adhoc kunstcommissie ter begeleiding van kunst opdrachten i.o.m. bewoners.
- Het opstapen van een volwaardig onderhoudsfonds voor beeldende kunst in de openbare ruimte. Opstellen van een regulier onderhoudsplan.
- Een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan Kunstlint in de Lente (in 3 jaar afbouwen).

Financiële consequentie:

- Inventarisatie kunstwerken in het (depot van het) gemeentehuis: kosten uren SOW (10 uur x € 66,- = € 660,-)
- Uitbreiding exposities gemeentehuis (ophangsystemen e.d.): kosten € 7.500,- eenmalig
- Akoestisch onderzoek raadszaal gemeentehuis Soest: kosten € 5.000,- eenmalig
- Voortzetting 1%-regeling: kosten realisatie beeldende kunst afhankelijk van de keuze welke lokale gemeentelijke bouwprojecten (incl. inbreiding) in aanmerking komen voor deze regeling
- Onderzoek kunstwerken in de openbare ruimte naar onderhoudsbehoefte (0-meting) + opstellen planning voor regulier onderhoud: € 13.500,- eenmalig

- Onderhoudsfonds voor regulier onderhoud kunstwerken: kosten PM
- Een gemeentelijke bijdrage aan Kunstlint in de Lente ad € 1.750,- in 2010; € 1.000,- in 2011; € 500,- in 2012.

Actie en tijdsplan:
2011-2014

12. Letteren/Media: bibliotheek

Ontwikkelingen op technologisch, sociaal-maatschappelijk en economisch terrein veranderende de rol van de bibliotheek ingrijpend. In 2002 is het landelijk proces van bibliotheekvernieuwing gestart, met een duidelijke regierol voor de provincie. Dit heeft geleid tot een ingrijpende omvorming van het bibliotheek bestel. Bibliotheken werden omgevormd tot multifunctionele, laagdrempelige, lokale trefpunten. Op dit moment telt de provincie Utrecht zeven regiobibliotheken. Het lokale Kunstencentrum, Theater en Bibliotheek van Idea zal met Bibliotheek De Bilt en Bibliotheek Zeist ontwikkeld worden van de huidige coöperatie tot één organisatie, de Regiobibliotheek Utrecht Midden (RUM). Als organisatie alleen of als coöperatie (een samengaan van drie zelfstandige organisaties op een niet-vrijblijvende manier doch zonder enige intrinsieke wederzijdse verplichtingen) kunnen we de ontwikkelingen buiten de deur niet meer bijbenen. Alleen samenwerking in een groter verband biedt de benodigde ruimte om krachtig en effectief, bewust van mogelijkheden en kansen, te opereren. Daarnaast hebben de gezamenlijke bibliotheken in de provincie Utrecht (verenigd in de SUB) te kennen gegeven hun onderlinge samenwerking te verdiepen met als einddoel de totstandkoming van één provinciale bibliotheek. Deze ontwikkeling zal in 2010 worden ingezet met de oprichting van een federatief verband van Utrechts bibliotheken. Deze federatie zal op den duur worden omgezet in een fusie. Deze ontwikkeling houdt concreet in dat taken en bevoegdheden die tot op heden bij de lokale of regionale bibliotheken werden uitgevoerd of waren belegd, zullen worden overgedragen aan de federatie en later de fusie.¹⁴

De komende jaren zal de aandacht blijven uitgaan naar de versterking van de bibliotheeksector, de (inter)provinciale uitwisseling en samenwerking en op de verdere uitbouw van SUB. Vanuit de sector zelf (Vereniging Openbare Bibliotheken) wordt samen met provincie en rijk geïnvesteerd in thema 's als collectiebeleid, personeelsbeleid, certificering, kwaliteit van dienstverlening, cultureel ondernemerschap en marketing en promotie. Wij zullen de ontwikkelingen in het bibliotheekwezen nauwgezet volgen.

¹⁴ Koot, L., Royen, P.C. van, Westdorp, B., Eigenheid in Samenhang. Beleidsvoornemens 2009. Bibliotheek De Bilt, Idea Soest en Bibliotheek Zeist samen in één organisatie, Regiobibliotheek Utrecht-Midden (RUM). 2009.

13. Rol Stichting Cultuurplatform Soest

Het platformbestuur is ongeveer 7 jaren geleden ontstaan op initiatief van het culturele veld zelf. Het is geen officieel adviesorgaan dat door het gemeentebestuur is ingesteld. Veel ideeën en initiatieven zijn in de afgelopen jaren door het cultuurplatform aangedragen waarvan diversen met geldelijke steun van de gemeente zijn gerealiseerd, zoals de evenementenborden langs de toegangswegen, het jaarlijkse Cultuurfestival, Kunstlint in de Lente, Cultureel Café (in samenwerking met het CultuurPunt Soest), de jaarlijkse Jac. van Looy-lezingen en vele andere activiteiten.

Anno 2009 heeft het platform ruim honderd leden waaronder georganiseerde en ongeorganiseerde (semi-)professionals als ook amateurkunstbeoefenaars. Het platform ontvangt geen structurele subsidie. Wel wordt incidenteel subsidie aangevraagd voor culturele activiteiten zoals de Jac. van Looy-lezingen. Recent heeft het platform subsidie aangevraagd voor haar jaarlijkse bureaunkosten.

Gemeentelijke visie op het Cultuurplatform Soest

Het platform kent een aantal werkgroepen die concrete culturele activiteiten initieert en uitvoert. Het platform bestaat uit vrijwilligers.

Wij willen het cultuurplatform een structurele subsidie geven voor bureaunkosten. Deze subsidie is bedoeld voor de kerntaak van het platform namelijk als vertegenwoordiger van –al naar gelang het onderwerp delen van- het culturele veld.

Aan het bestuur nemen echter geen professionele vertegenwoordigers van de grotere culturele instellingen en/of organisaties van amateurkunstbeoefenaars deel. Een brede vertegenwoordiging van het veld in het bestuur zou haar de positie als platform als gesprekspartner richting de gemeente krachtiger kunnen maken. Het platform heeft een grote achterban, ongeveer 120 culturele organisaties en beeldend kunstenaars. In het verleden is op adhoc basis met de eigen achterban over overlegd. Door het ontbreken van structureel ingepland overleg bestaat het gevaar dat de deelnemers aan het platform ‘papierleden’ worden. De belangen van het hele culturele veld kunnen in dat geval minder goed ‘uit de verf’ komen en waardoor deze te weinig bekend raken bij de lokale overheid.

Kans

De rol van het Cultuurplatform Soest is bij uitstek partijen van het culturele veld met elkaar in contact te brengen. En met hen gemeenschappelijke doelen te formuleren zodat incidentele en structurele samenwerking tussen culturele organisaties beter tot stand komt. Tussen professionele instellingen - organisaties voor amateurkunstbeoefening- andere spelers in het culturele veld.

Doelstelling:

Het Cultuurplatform Soest voor de toekomst blijvend in staatstellen als platform en belangenbehartiger van het culturele veld te fungeren.

Verwachte resultaat:

Het Cultuurplatform Soest wordt afhankelijk van het onderwerp door haar deelnemers erkend als spreekbuis van de belangen van het culturele veld, door zowel professionele instellingen als door organisaties voor amateurkunstbeoefening als door andere partijen op het gebied van kunst en cultuur.

Beoogd maatschappelijk effect:

Door samenwerking tussen culturele partijen wordt meer maatschappelijk draagvlak voor kunst- en cultuur onder het publiek bewerkstelligd oftewel meer cultuurparticipatie onder de inwoners en bezoekers van de gemeente bereikt.

Rol gemeente:

De gemeente is stimulator en facilitator. Stimulator door Stichting Cultuurplatform Soest onder voorwaarden een structurele subsidie voor haar specifieke rol als platform van het culturele veld te verlenen. Daarmee beschouwt de gemeente het platform als de gesprekspartner en belangenbehartiger van het culturele veld. Facilitator door het platform indien gewenst bijv. vergaderruimte in het gemeentehuis ter beschikking te stellen (faciliteiten nader vast te leggen).

Rol culturele veld:

Aan deelnemersvergaderingen van het platform actief deel te nemen en eigen inbreng te leveren. Bereidheid tot het samen cultureel ondernemen en elkaar in kennis, faciliteiten e.d. te ondersteunen.

Rol Stichting Cultuurplatform Soest:

- Het platform is bereid haar specifieke rol als platform van het culturele veld verder te verstevigen. Het bestuur van het platform is bereid om binnen 2 jaar een evenredige vertegenwoordiging van het lokale culturele veld in haar bestuur op te nemen, dat wil zeggen

van professionele instellingen, van organisaties voor amateurkunstbeoefening, en evt. andere partijen op het gebied van kunst en cultuur (subsidievoorwaarde vergoeding bureaunkosten).

- Het platform is bereid structureel met de eigen achterban van gedachten te wisselen door bijv. deelnemersvergaderingen te organiseren en hiervan verslag te doen richting de gemeente (subsidievoorwaarde vergoeding bureaunkosten).

Maatregel:

Structurele subsidie aan Stichting Cultuurplatform Soest onder voorwaarden.

Meetinstrumenten:

Vertelverhaal: jaarverslag w.o. verslag vergaderingen met achterban e.d., en financieel overzicht (subsidievoorwaarden).

Financiële consequentie:

€ 2.500,- structureel per jaar, met ingang van 2010.

Acties en tijdspad:

De gemeente stelt subsidievoorwaarden op (2^e helft 2009).

De gemeente benoemt van welke gemeentelijke faciliteiten het platform gebruik kan maken.

14. CultuurPunt Soest

Sinds 2007 krijgt het Cultuurpunt Soest een structurele subsidie voor de aanstelling van een cultuurconsulent. Het Cultuurpunt is ondergebracht bij Stichting Idea die als de werkgever van de cultuurconsulent fungeert. Het Cultuurpunt is een onafhankelijke organisatie. Het heeft een fysieke balie in de hal van Idea waar het publiek informatie kan vinden over culturele activiteiten, zowel lokaal als in de regio. De eigen website en de Culturele Ladder geven aanvullende informatie. De Culturele Ladder wordt als handzame meeneemagenda op vele plaatsen in de gemeente verspreid.

De cultuurconsulent van het Cultuurpunt heeft als taak het culturele veld te adviseren, bijvoorbeeld in sponsorwerving, PR-activiteiten voor uitvoeringen e.d. De cultuurconsulent brengt partijen met elkaar in contact om efficiënt met middelen en inzet om te gaan. Daaronder valt ook het slim (laten) plannen van uitvoeringen en optredens. Hij/zij is bij uitstek 'cultuurmakelaar' en opereert als netwerker in het culturele veld. Regelmatig wordt op de cultuurconsulent een beroep gedaan te adviseren bij het opzetten van particuliere culturele activiteiten in wijken. Het projectbureau van het Cultuurpunt beschikt over een klein budget voor de ontwikkeling van culturele projecten in de wijk.

Idea heeft plannen om de fysieke balie van het Cultuurpunt op te nemen in de nieuwe informatiebalie van de bibliotheek die aantal 'losse' balies of informatiepunten die in de toekomst zullen vervangen. De bezoeker overziet op die manier beter waar alle informatie te halen is. Nu is de balie van het Cultuurpunt het 'weggemoffeld' in een hoekje in de hal. Het probleem van de bemensing van de balie is daarmee ook verholpen. Idea heeft het plan de huidige balie medewerkers van de bibliotheek allround op te leiden zodat zij ook op cultureel gebied informatie kunnen geven.

Gemeentelijke visie

Het bovenstaande plan om de fysieke balie van het cultuurpunt te herhuisvesten, past in de hedendaagse visie op de functie van de bibliotheek als onafhankelijk informatiebemiddelaar. Het is essentieel dat de bezoeker weet waar hij/zij op een efficiënte manier informatie kan halen. Een overzichtelijke indeling van de ruimte draagt bij aan een prettig bezoek aan de bibliotheek. Uit de O-meting die door de cultuurconsulent in 2008 is uitgevoerd blijkt dat informatie over culturele activiteiten door een groot deel van het publiek wordt gewaardeerd. De verbeterpunten in het onderzoek bieden mogelijkheden de informatievoorziening over het aanbod van lokale en regionale culturele activiteiten verder te optimaliseren. Eén van de verbeterpunten is bijvoorbeeld de vormgeving van de Culturele Ladder. Om de herkenbaarheid te vergroten zal deze culturele agenda een nieuwe vormgeving krijgen. Een ander verbeterpunt is dat eerder bekend moet worden gemaakt dat inwoners die wijkinitiatieven hebben ook bij het projectbureau van het CultuurPunt Soest terecht kunnen voor een kleine ondersteuningssubsidie.

In onze visie heeft de cultuurambtenaar de rol van adviseur van de lokale overheid, specifiek over het gemeentelijk cultuurbeleid. Hij/zij doet geen uitvoerend werk maar beschouwt het Cultuurpunt en de cultuurconsulent als de 'oren en ogen' in het culturele veld. Wij zien het Cultuurplatform als de belangenbehartiger van culturele organisaties, en als klankbordgroep. De cultuurconsulent heeft een andere rol namelijk die 'lijm' tussen de culturele spelers onderling, om de meerwaarde van samenwerking binnen het culturele veld te bepleiten en te bevorderen. Hij/zij heeft een totaaloverzicht van het aanbod aan culturele activiteiten en kan daardoor een belangrijke rol hebben in de 'kruisbestuiving' tussen partijen. Daarbij is hij/zij niet zo zeer uitvoerder die werkopdrachten van het culturele veld krijgt en uitvoert, maar eerder stimulator, aanjager, onafhankelijk adviseur en bovenal netwerker. In dienst van het Cultuurpunt beschikt de cultuurconsulent weliswaar over de middelen van een eigen projectbureau maar dat dient zich te beperken tot uitsluitend projecten die vanuit particuliere wijkinitiatieven zijn ontstaan en raakvlakken hebben met de onderwerpen kunst en cultuur.

Kans

Er zijn vele spelers in het culturele veld. Er is behoefte aan een meer heldere afbakening van de taken van de cultuurconsulent.

Doelstelling:

De taken van de cultuurconsulent zijn helder voor het culturele veld en het grote publiek.

Verwachte resultaat:

Door inzet van de cultuurconsulent de efficiënte en effectieve samenwerking tussen culturele partijen te bevorderen zodat de cultuurparticipatie onder inwoners en bezoekers van de gemeente toeneemt.

Beoogd maatschappelijk effect:

Een goede samenwerking tussen culturele partijen komt het culturele klimaat in de gemeente ten goede.

Rol gemeente:

De gemeente is initiator. Stelt subsidievoorwaarden op waarin de taken van de cultuurconsulent explicieter worden omschreven. De gemeenteambtenaar onderhoudt nauw contact met de cultuurconsulent (en andersom).

Rol van de cultuurconsulent :

Bereid zijn de nader te omschrijven taken uit te voeren.

Maatregel:

- Het explicieter omschrijven van de taken van de cultuurconsulent en dit vastleggen in de subsidiebeschikking aan het CultuurPunt Soest.
- De cultuurambtenaar heeft regelmatig overleg met de cultuurconsulent over het resultaat van diens werkzaamheden. De werkgever Idea stuurt echter de cultuurconsulent operationeel aan.

Meetinstrumenten:

n.v.t.

Financiële consequentie:

n.v.t.

Acties en tijdspad:

Omschrijving taken cultuurconsulent opnemen in de subsidiebeschikkingen aan het CultuurPunt Soest voor 2010 e.v. Voorbereiding tweede helft 2009.

15. Cultuur- en Publieksprijs gemeente Soest

Jaarlijks reikt de wethouder Cultuur namens de gemeente zowel de Cultuurprijs als de Publieksprijs uit. De commissie Cultuurprijs steekt ieder jaar veel energie en tijd in het nomineren van kandidaten. Ook de organisatie van de feestelijke uitreiking is een hele klus. Wij willen de huidige werkwijze en criteria voor uitreiking evalueren. De totale kosten van de uitreiking inclusief organisatie overschrijden momenteel het beschikbare budget van € 5.985,-.

Doelstelling:

De gemeentelijke Cultuurprijs en Publieksprijs in de toekomst zodanig voortzetten dat deze blijk van waardering voor bijzondere activiteiten van het specifieke inwoners en/of lokale culturele organisaties bestaansrecht houdt.

Verwachte resultaat:

De criteria van de Cultuurprijs en de Publieksprijs zijn helder en eenduidig door de gemeente geformuleerd.

Beoogd maatschappelijk effect:

De Cultuurprijs en de Publieksprijs zijn een stimulans voor inwoners en/of lokale culturele organisaties om bijzondere activiteiten te initiëren.

Rol gemeente:

Beslisser: de gemeente evalueert met de commissie Cultuurprijs de criteria voor de uitreiking van de Cultuurprijs en Publieksprijs. Op basis daarvan past de gemeente zo nodig de criteria voor de uitreiking en werkwijze en de samenstelling van de bewuste commissie aan.

Rol commissie Cultuurprijs:

Bereidheid tot evaluatie van de tot nu toe gehanteerde criteria en het geven van aanbevelingen voor de werkwijze in de toekomst.

Maatregel:

De cultuurambtenaar neemt het initiatief om met de bewuste commissie de Cultuurprijs en Publieksprijs te evalueren.

Financiële consequentie:

Maximaal € 5.985,-

Tijdspad:

De uitreiking van de Cultuurprijs en de Publieksprijs in 2010 vindt op basis van de huidige criteria plaats. Een eventuele herformulering is voor het eerst van toepassing op de feitelijke uitreiking in 2011. De evaluatie vindt in 2010 plaats.

16. Samenvatting: actieplan met prioriteiten, planning en financiële vertaling

Wij hebben de volgende gemeentelijke **missie** op cultuurbeleid 2010-2014 geformuleerd:

Lokale kunst, cultuur en cultureel erfgoed zorgen voor een levendige culturele gemeente. Inspiratie, beleving, individuele ontplooiing, overdracht van waarden en tradities, cultuurdeelname, talentontwikkeling, economische impulsen, een actief verenigingsleven, leefbaarheid en sociale samenhang, en zoveel meer: wij voeren daarom een actief cultuurbeleid dat erop is gericht jong en oud in contact te brengen (en te houden) met kunst en cultuur.

Uit deze missie hebben wij de volgende **Visie** ontwikkeld:

Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat in Soest en Soesterberg. Het belang van cultuur voor de samenleving is dat het mensen ontwikkelt én samenbindt. Iedereen moet de kans en gelegenheid krijgen te participeren. Daarom benoemen wij speciale doelgroepen die nu op het gebied van cultuurparticipatie een achterstand kennen.

Het is geen gemeentelijke taak uitvoerend bezig te zijn en zelf culturele activiteiten te organiseren, noch met de operationele inhoud ervan zich bezig te houden. Dat is aan het culturele veld zelf en daarin hebben wij vertrouwen. We willen investeren in behoud en uitbouw van de lokale culturele infrastructuur. Concreet betekent dit ondersteuning van het culturele veld bij haar culturele ondernemerschap. We werken mee aan een gunstig cultureel klimaat.

Op basis van de bovenstaande missie en visie is **'Cultureel ondernemerschap is een belangrijke voorwaarde voor meer cultuurparticipatie'** het centrale thema in ons cultuurbeleid:

Cultureel ondernemerschap als middel stimuleren om te komen tot meer maatschappelijk draagvlak voor cultuur (cultuurparticipatie).

Als belangrijke subthema's hebben wij benoemd:

- Cultuurparticipatie bevorderen;
- Nieuwe samenwerkingsvormen stimuleren (cultuurtoerisme);
- Cultuurhistorische schatten ontsluiten;
- Goede huisvesting voor culturele functies bevorderen.

Daarnaast hebben wij - mede op basis van input vanuit het culturele veld en de raad- ons standpunt verwoord voor de onderwerpen:

- Cultuureducatie (voorschools- en naschools cultureel aanbod in wijken i.s.m. evt. BSO uitbreiden. Mogelijk in combinatie met sportactiviteiten);
- Beeldende kunst- en vormgeving (toegankelijkheid en onderhoud verbeteren);
- Letteren/Media (bibliotheekvernieuwing continueren; bezinnen op gemeentelijk opdrachtgeverschap);
- Stichting Cultuurplatform Soest (rol als platform in de toekomst verstevigen);
- Cultuurconsulent van Stichting Cultuurpunt Soest (taken specifiek omschrijven);
- Cultuur- en Publieksprijs gemeente Soest (criteria evalueren).

In Bijlage 4 treft u een samenvatting aan van al onze maatregelen per onderwerp, in één overzicht aangegeven inclusief actieplan met prioriteiten, planning en financiële vertaling.

Met de voorgestelde maatregelen sluiten we aan bij landelijk- en provinciaal beleid op de thema's cultureel ondernemerschap; cultuurparticipatie; cultuureducatie (brede school); talentontwikkeling bij de jeugd (podiumkunst) e.d. Daar waar het mogelijk zullen we een beroep doen op subsidies van hogere overheden, bijv. voor het project 'Soestvrijstaal', de talentontwikkeling bij jongeren.